

naucz się sam

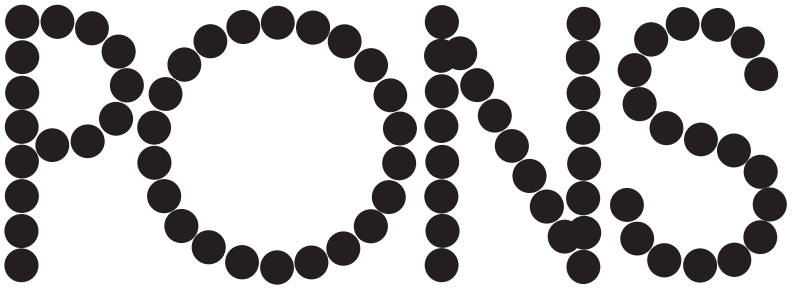

PODS

Krótką gramatyka HISZPAŃSKI

¿Hará
buen
tiempo
mañana?

Krótką gramatyka języka hiszpańskiego

Yolanda Mateos Ortega

Wydawnictwo LektorKlett
Poznań 2001

Wydawnictwo LektorKlett
ul. Raclawicka 72
60-302 Poznań
tel./faks (061) 861 88 28

Tytuł oryginału: Grammatik Spanisch kurz & bündig

Grafika: Claudia Seeger

Projekt okładki: Marian Winiecki

© Ernst Klett Verlag GmbH, Stuttgart 2000

© dla wydania polskiego Wydawnictwo LektorKlett, Poznań 2001

ISBN 83-88507-76-1

Tłumaczenie i adaptacja: Ewa Bartkowiak

Redakcja serii: Robert Kuc

Redakcja tomu: Joanna Roszak

Korekta: Alicja Zuchelkowska

Skład: studio **KO** – Jerzy Nawrot

Druk: Moś i Łuczak, Poznań

Wydanie I

Jak korzystać z „Krótkiej gramatyki języka hiszpańskiego”

Książka ta w zwięzły i jasny sposób przedstawia najważniejsze zagadnienia gramatyki hiszpańskiej. Uwzględni również wyrażenia charakterystyczne dla języka hiszpańskiego używanego w Ameryce Południowej. Przystępnie sformułowane reguły wsparte są licznymi przykładami tłumaczonymi na język polski. Ponieważ książka powstała z myślą o polskim użytkowniku, w wielu rozdziałach wskazane są typowe błędy, jakie robią Polacy, oraz wskazówki, jak ich uniknąć.

W pracy z książką ułatwieniem będą następujące symbole:

Szczególnie ważne zasady i właściwości.

Istotne różnice między językiem polskim a hiszpańskim.

Krótkie wskazówki ułatwiające zapamiętywanie reguł.

Wyrażenia charakterystyczne dla języka hiszpańskiego używanego w Ameryce Południowej.

Nie musisz kolejno czytać wszystkich rozdziałów. Jeżeli chcesz się szybko nauczyć jakiegoś aspektu gramatyki albo odświeżyć sobie w pamięci wybrane zagadnienie, wystarczy sięgnąć do odpowiedniej części książki. Spis treści i zamieszczony z tyłu „Indeks terminów gramatycznych” pozwolą łatwo znaleźć to, co Cię interesuje. Jeżeli nie pamiętasz, co oznacza dany termin gramatyczny, pomoże Ci zestawienie ważniejszych pojęć gramatycznych zamieszczone na str. 120.

Życzymy miłej i owocnej nauki!

Spis treści

1 <i>Esto me suena a Español</i> – wymowa, akcent i ortografia	7
1.1 Alfabet hiszpański	7
1.2 Wymowa	8
1.3 Ortografia	12
2 <i>Pan, un pan, el pan</i> – rodzajnik	14
2.1 Formy rodzajnika określonego i nieokreślonego	14
2.2 Użycie rodzajników	15
3 <i>Cada cosa por su nombre</i> – rzeczownik	17
3.1 Rodzaj męski i żeński	17
3.2 Tworzenie liczby mnogiej	19
3.3 Słowotwórstwo w języku hiszpańskim	21
4 <i>Muy fácil</i> – przymiotnik	22
4.1 Formy przymiotnika	22
4.2 Miejsce przymiotnika w zdaniu	23
4.3 Wzmacnianie znaczenia przymiotnika	25
4.4 Stopniowanie przymiotników	25
5 <i>Justamente así</i> – przysłówek	27
5.1 Formy przysłówka	28
5.2 Podział i znaczenie przysłówek	29
5.3 Stopniowanie przysłówek	32
6 <i>¿Cuánto dice usted?</i> – liczebnik	33
6.1 Liczebniki główne	33
6.2 Liczebniki porządkowe	37
7 <i>Acción en palabras</i> – czasownik	38
7.1 Rodzaje czasowników	38
7.2 Czas teraźniejszy – <i>presente</i>	39
7.3 Wyrażanie przeszłości – czasy przeszłe	41
7.3.1 <i>Pretérito perfecto</i> – czas przeszły dokonany złożony	41
7.3.2 <i>Pretérito indefinido</i> – czas przeszły dokonany prosty	42
7.3.3 Porównanie czasów <i>pretérito perfecto</i> i <i>indefinido</i>	45
7.3.4 <i>Pretérito imperfecto</i> – czas przeszły niedokonany	47
7.3.5 <i>Pretérito pluscuamperfecto</i> – czas zaprzyszły	49
7.4 Czasy przyszłe	49
7.4.1 Wyrażanie najbliższej przyszłości	49
7.4.2 <i>Futuro simple</i> – czas przyszły niedokonany	50
7.4.3 <i>Futuro perfecto</i> – czas przyszły złożony, dokonany	51

8 De otro modo – czasownik: tryby i formy	52
8.1 <i>Condicional</i> – tryb warunkowy	52
8.2 <i>Imperativo</i> – tryb rozkazujący	53
8.3 <i>Subjuntivo</i> – tryb łączący <i>presente</i> i <i>pretérito perfecto de subjuntivo</i>	56
8.4 <i>Pretérito imperfecto</i> i <i>pluscuamperfecto de subjuntivo</i> ...	62
8.5 Nieodmienne formy czasownika	63
8.5.1 Bezokolicznik – <i>infinitivo</i>	63
8.5.2 Imiestów czynny – <i>gerundio</i>	64
8.5.3 Imiestów bierny – <i>participio</i>	66
8.6 <i>Voz pasiva</i> – strona bierna	67
9 Amigo mío, yo esto te lo cuento sólo a tí – zaimek	68
9.1 Zaimki wskazujące (<i>pronombres demostrativos</i>)	68
9.2 Zaimki pytające (<i>pronombres interrogativos</i>)	69
9.3 Zaimki osobowe (<i>pronombres personales</i>)	71
9.4 Zaimki zwrotne (<i>pronombres reflexivos</i>)	74
9.5 Zaimki dzierżawcze (<i>pronombres posesivos</i>)	76
9.6 Zaimki względne (<i>pronombres relativos</i>)	77
9.7 Zaimki nieokreślone (<i>pronombres indefinidos</i>)	79
10 Esas palabras... – przyimek	81
10.1 Najważniejsze połączenia przyimków z czasownikami	86
10.2 Przyimki łączące się z bezokolicznikiem	88
11 Si tú supieras lo que yo sé... – spójniki i zdania podrzędne	88
11.1 Spójniki współrzędne	89
11.2 Spójniki podrzędne	90
12 Dice que lo quiere saber todo – mowa zależna	93
13 ¡Ándele, ándele! – język hiszpański w Ameryce Południowej	95
14 Aún hay más – typowe pułapki w języku hiszpańskim	96
14.1 <i>Ser</i> i <i>estar</i>	97
14.2 <i>Hay</i> i <i>estar</i>	99
14.3 <i>Gustar</i> i inne „kłopotliwe” czasowniki	100
14.4 Przeczenie	101
14.5 Szyk wyrazów w zdaniu	102
Tabele odmiany czasowników	104
Indeks	116
Terminy gramatyczne	120

1 *Esto me suena a Español* – wymowa, akcent i ortografia

Hiszpanie i mieszkańcy Ameryki Południowej mówią szybko, w sposób ożywiony, z charakterystycznym, wibrującym „r”. To z całą pewnością pierwsza rzecz, na którą zwracamy uwagę, słysząc język hiszpański. Przysłuchując się dokładniej, odkrywamy jednak znacznie więcej różnic w wymowie polskiej i hiszpańskiej. W tym rozdziale omówimy podstawowe zasady rządzące hiszpańską wymową, akcentowaniem i ortografią.

1.1 Alfabet hiszpański

Litera	Hiszpańska nazwa litery	Zapis fonetyczny	Odpowiednik	Przykład w języku hiszpańskim
A, a	a	a	~ takt	Antonio
B, b	be	b/β	~ Barcelona	Barcelona
C, c	ce	θ	~ think /ang./ ~ karta	Carmen
Ch, ch	che	tʃ	~ change /ang./	chocolate
D, d	de	d/ð	~ adwokat	Dolores
E, e	e	e	~ mecz	Enrique
F, f	efe	f	~ ferie	Francia
G, g	ge	g/ɣ χ	~ generał ~ Bohdan ~ machać	ganar Regar Gerona
H, h	hache			historia
I, i	i	i	~ wino	Inés
J, j	jota	χ	~ dach	José
K, k	ka	k	~ kefir	kilo
L, l	ele	l	~ lampa	Lorenzo
Ll, ll	elle	ʎ	~ liana	Llobregat
M, m	eme	m	~ mama	Madrid
N, n	ene	n	~ nowy	Navarra
Ñ, ñ	eñe	ɲ	~ koniak/pański	niña
O, o	o	o	~ noc	Oviedo
P, p	pe	p	~ Alpy	París
Q, q	cu	k	~ karta	querido
R, r	erre erre doble	r rr	~ trasa	amar Perro
S, s	ese	s	~ masa	Sábado
T, t	te	t	~ miasto	Tarragona
U, u	u	u	~ mamut	Ulises
V, v	uve	b/β	~ Barcelona	Valencia
W, w	uve doble	ɥ b/β	~ whisky ~ Barcelona	Washington Wolfram
X, x	equis	ks/ɣs	~ taxi	Xiquena
Y, y	igriega	s i	~ Australia ~ ja i ty	extremo lápiz y pluma
Z, z	zeta	j θ	~ mój ~ think /ang./	muy Zaragoza

Polskie odpowiedniki wymowy są często jedynie zbliżone do wymowy hiszpańskiej, stąd oznaczenie ~ umieszczone przed przykładami. Na przykład spółgłoska *h* jest w języku hiszpańskim niema, *rr* z kolei w ogóle nie występuje w języku polskim.

1.2 Wymowa

Samogłoski

W języku hiszpańskim jest pięć samogłosek: *a, e, i, o, u*. Na ogół wymawiane są one w sposób zbliżony do samogłosek polskich. Nieco dłuższe są zawsze samogłoski akcentowane, np. *música, María*.

a:	wyraźne i otwarte, jak w polskim wyrazie <i>Marta</i>
e:	otwarte, jak <i>e</i> w wyrazie <i>mecz</i>
i (y):	jak <i>i</i> w wyrazie <i>wino</i>
o:	jak <i>o</i> w wyrazie <i>mogę</i>
u:	jak <i>u</i> w wyrazie <i>kultura</i>

Nieprawidłowa wymowa może prowadzić do problemów ze zrozumieniem: zbyt długo i nisko wymawiane „o” może zostać zinterpretowane jako „u”; zbyt długie „e” zaś – jako „i”.

„E” jest również tak samo wyraźnie wymawiane na początku wyrazu, w środku i na końcu.

W zestawieniach *que, qui* oraz *gue, gui* „u” jest nie-
me i nie wymawiamy go.

Dwugłoski

Kiedy samogłoski „i” („y”) oraz „u” połączone są z sobą lub inną samogłoską, tworzą dyftong, czyli dwugłoskę. Są wtedy wymawiane jak jedna sylaba.

farmacia, **caimán**, **hay**; **bien**, **peine**, **ley**; **idiota**, **oigo**, **soy**; **suave**,
astronauta; **européo**, **abuelo**; **averiguo**; **cuidado**, **apreciéis**, **Paraguay**.

Kiedy „i” lub „u” są akcentowane, jest to ukazane za pomocą akcentu graficznego. W tym wypadku samogłoski te są wymawiane rozdzielnie. W języku hiszpańskim taka sytuacja nosi nazwę *hiato*.

tío, **oí**, **baúl**, **tenía**, **freír**, **caí**.

Spółgłoski

Jak wspomniano już wcześniej, wiele liter wymawianych jest w języku hiszpańskim inaczej niż w języku polskim lub tylko w sposób zbliżony. Jednak nie należy się obawiać – na szczęście w większości wypadków różnice są nieznaczne.

- b, v** są wymawiane jednakowo: na początku wyrazu oraz po *-m-* oraz *-n-* wymawiamy je jak „b”; w środku wyrazu wymawiamy je nieco bardziej miękko, (nie domykając warg).
- c** przed *e* oraz *i* wymawiamy je jak angielskie „th”(θ) w wyrazie „thought”; w południowej Hiszpanii, na Wyspach Kanaryjskich i w Ameryce Południowej „c” jest w tym wypadku wymawiane jak bezdźwięczne „s”.
Przed samogłoskami *a*, *o* oraz *u* wymawiane jest jak „k”.
- ch** wymawia się jak zmiękczone polskie „cz”.
- g** przed *a*, *o*, *u* wymawiane podobnie do polskiego „g”.
Przed *e*, *i* wymawia się jak polskie dźwięczne „ch”.
Jeśli „g” przed *e*, *i* ma zachować wymowę polskiego „g”, to jest poprzedzone samogłoską „u”, która w tym przypadku nie jest wymawiana: np. *gue*, *gui*; natomiast aby „u” było wymawiane, musi być pisane z dodatkiem znaku, zwanego tremą: *güe*, *güi*.
- h** jest zawsze nieme.
- j** (jak „g” przed *e* oraz *i*) jest wymawiane zawsze jak polskie dźwięczne „ch”. W Ameryce Południowej i na południu Hiszpanii głoska ta wymawiana jest nieco bardziej miękko.
- k** występuje tylko w wyrazach zapożyczonych z innego języka, jak na przykład „parking” oraz w rodzinie słów *kilogramo*, *kilómetro*... wymawiane jest jak polskie „k”.
- ll** w języku literackim wymawiane w sposób zbliżony do polskiego miękkiego „l” w wyrazie „liana”.
W większości regionów Hiszpanii oraz w Ameryce Południowej jest jednak wymawiane jak polskie „j”.
- n** przed *b*, *v* oraz *p* wymawia się jak „m”.
- ñ** wymawia się jak polskie „ń”.
- q** występuje zawsze z niemym *u* i tylko przed *e* lub *i*; wymawiane jest jak polskie „k”. Wyjątek: „quórum” (kworum).
- r** jest wibrujące na początku wyrazu i w środku wyrazu po spółgłosce.
- rr** jest zawsze wibrujące.
- s** wymawiane zawsze ostro; czasem podobne do polskiego „sz”.
- v** nie jest wymawiane ani jak „f”, ani jak polskie „w” – w stosunku do *v* używamy tych samych zasad, co do hiszpańskiej litery *b*.
- w** występuje tylko w wyrazach zapożyczonych z innego języka i wymawiane jest tak, jak *v* i *b*.
Czasem wymawia się je jak w języku angielskim („whisky”).
- x** pomiędzy samogłoskami wymawiane jak polskie „ks” lub „gs”, przed spółgłoskami *t*, *p*, *c* lub *q* oraz w języku potocznym często wymawia się jak „s”.
- y** gdy występuje oddzielnie wymawia się jak polskie „i”.
Na końcu wyrazu, jako część składowa dwugłoski oraz przed

- z** samogłoską wymawia się jak polskie „j”.
występuje tylko przed *a, o, u* i zawsze wymawiane jest jak angielskie „th” (θ) w wyrazie „thorn”. W Ameryce Południowej, na południu Hiszpanii i na Wyspach Kanaryjskich wymawiane jest jak bezdźwięczne „s”.

W wyrazach: *México, Texas, Oaxaca* i innych nazwach meksykańskich *x* zastępuje *j* i dlatego jest wymawiane jak polskie „ch”.

Głoski *d, g (u), b* (pisane *b/v*) oraz *p, t, k* (pisane *c/qu/k*) są wymawiane bardziej miękko niż w języku polskim. Ponadto należy zwrócić uwagę, że ich wymowa jest o wiele mniej wyraźna.

W śródgłosie, w mowie potocznej *d* jest prawie niesłyszalne lub znika zupełnie. Również w wygłosie *d* jest praktycznie ledwie słyszalne.

Wibrujące *r*

Hiszpańskie *r* może występować pojedynczo lub jako *rr*. Podwójne *r* jest zawsze wibrujące i występuje między dwiema samogłoskami, nigdy na początku zdania.

Obowiązują również następujące zasady:

– *r* na końcu wyrazu oraz w połączeniach *br-, pr-, tr-, cr-* jest zawsze krótkie

hablar brazo pronto teatro cristal

– na początku wyrazu oraz w środku wyrazu po spółgłosce (głównie po *l, n, s*) *r* jest wibrujące

Rosa Enrique Israel alredecor

– tylko między samogłoskami *r* może być zarówno krótkie, jak i wibrujące; *r* wibrujące jest wtedy jednak zawsze podwojone.

caro – carro drogi – samochód ahora – ahorra teraz – oszczędza
pero – perro lecz – pies cero – cerra zero – pagórek

Wymowa wibrującego *r* nie jest szczególnie trudna dla Polaków uczących się języka hiszpańskiego. Aby jednak nabrać wprawy w silnym akcentowaniu *r*, warto poćwiczyć tę umiejętność. Można na przykład wypisać na kartce słowa: „rower”, „traktor”, „rabarbar” i powtarzać je, głośno i przeciągle wymawiając głoskę „r”.